

Nr 90.

Av herr **Edenman m. fl.**, med förslag till ändrad lydelse av § 9 riksdagsordningen.

Vid tvåkammar-systemets införande strävade man efter att giva de rättsligen likställda kamrarna en i vissa avseenden olikartad karaktär. Första kammaren kom dessutom, framför allt på grund av de ekonomiska valbarhetsstrecken, länge att framstå såsom en representation för de besuttna folkgrupperna. Samhällets fortgående demokratisering har emellertid medfört, att den sociala sammansättningen av de båda kamrarna i dag icke företer några nämnvärda skillnader. Första kammaren har dock alltså en viss särprägel, beroende på valsätt, avsaknaden av bostadsband samt längre mandattid och högre valbarhetsålder än till andra kammaren. Så länge vi anse oss böra upprätthålla ett tvåkammar-system, torde de indirekta valen till första kammaren och avsaknaden av bostadsband erbjuda vissa fördelar, när det gäller rekryteringen av kammaren, framför allt på grund av möjligheter till ett friare personval. Första kammarens successiva förnyelse och den åttaåriga mandattiden äro stabiliserande faktorer i vårt parlamentariska liv, som enligt vår mening ha sitt värde. Däremot föreligger det inga som helst skäl för en högre valbarhetsålder till första kammaren än till andra kammaren.

Rösträttsåldern vid samtliga såväl politiska som kommunala val har numera sänkts till 21 år. I fråga om valbarhetsåldern till andra kammaren kan årets riksdag väntas komma att bekräfta den vilande grundlagsändringen om sänkning av valbarhetsåldern från nuvarande 25 till 23 år. Valbarhetsåldern kommer därefter att vara densamma, d. v. s. 23 år, till andra kammaren som till de flesta betydelsefulla kommunala uppdrag och till landstingen. Denna förändring av valbarhetsåldern har nära anslutit sig till den sänkning av rösträttsåldern, som ägt rum. Endast till första kammaren kvarstår den gamla valbarhetsåldern vid 35 år, ett förhållande som mot bakgrunden av den här skildrade utvecklingen med det snaraste bör ändras. En större enhetlighet i fråga om valbarhetsbestämmelserna måste nämligen vara önskvärd.

En sänkning av valbarhetsåldern till första kammaren är emellertid motiverad icke endast av rent principiella skäl. Även första kammaren bör ha ett praktiskt behov av och plats för unga representanter. Den höga valbarhetsåldern lägger nu onödiga hinder i vägen för en förnyring av kammaren. Härtill bidrager ytterligare det förhållandet, att valen förrättas

med så långa tidsintervaller som åtta år, vilket i vissa fall kan leda till de mest orimliga konsekvenser. Många yngre och dugande krafter, som skulle utgjort en tillgång för första kammaren, få härigenom inga möjligheter att bli valda, förrän de nått ett gott stycke över fyrtioårsåldern. Innan de sedan få tillfälle att göra någon större insats i riksdagsarbetet, ha de i de flesta fall uppnått en ganska hög ålder.

En valbarhetsålder till första kammaren av 23 år skulle icke försvaga utan tvärtom stärka denna kammars ställning bland folket. Det indirekta valsättet utgör dessutom en tillräcklig garanti för att första kammarens ålderssammansättning icke kommer att genomgå alltför hastiga förändringar.

Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslås,

att riksdagen såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga följande

Förslag till ändrad lydelse av riksdagsordningens § 9.

§ 9.

Till ledamöter i första kammaren kunna endast väljas i kommunernas allmänna angelägenheter röstberättigade män och kvinnor, som uppnått 23 års ålder. Kommer riksdagsman, efter det han blivit vald, i den ställning, att han ej längre skulle varit valbar till ledamot i kammaren, frånträder han sin befattning.

Stockholm den 21 januari 1949.

Ragnar Edenman.

Adolf Wallentheim.

Ossian Schilstedt.